

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Ludmily Valentové a soudců JUDr. Lenky Matyášové, Ph.D., JUDr. Jakuba Camrdy, Ph.D., JUDr. Marie Turkové a JUDr. Dagmar Nygrínové v právní věci žalobce: **L. S.**, zastoupeného JUDr. Vítězslavem Blahutem, advokátem se sídlem v Ostravě, Škrobálkova 419/17, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Praha 7, Nad Štolou 3, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 24. 6. 2008, č. j. 63 Az 114/2007 – 37,

t a k t o :

Rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 24. 6. 2008, č. j. 63 Az 114/2007 – 37 **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Kasační stížností se žalobce (dále jen „stěžovatel“) domáhá zrušení shora označeného rozsudku Krajského soudu v Ostravě (dále jen „krajský soud“), kterým byla zamítnuta jeho žaloba proti rozhodnutí žalovaného č. j. OAM-1-902/VL-07-11-2007 ze dne 7. 11. 2007. Žalovaný výše uvedeným rozhodnutím zamítl žádost stěžovatele o udělení mezinárodní ochrany jako zjevně nedůvodnou ve smyslu ustanovení § 16 odst. 2 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii ČR ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“).

Stěžovatel v kasační stížnosti vyjadřuje nesouhlas se závěrem žalovaného a následně i krajského soudu o tom, že o mezinárodní ochranu požádal, aby se vyhnul vyhoštění. V této souvislosti namítá, že s manželkou o mezinárodní ochranu požádali v okamžiku, kdy je o možnosti podat žádost o mezinárodní ochranu informovali německé a následně české orgány. S manželkou chtěli jít do Německa z rodinných důvodů. Správní orgán dle stěžovatele nevzal v potaz vše, co uvedl ve správním řízení a zcela vykonstruoval nové důvody. Stěžovatel dále namítá, že se správní orgán nezabýval všemi informacemi, které v pohovoru uvedl. Stěžovatel uzavřel sňatek se ženou, která je jiného náboženského vyznání. Je žid a manželka je muslimka. Z tohoto důvodu začal být pronásledován. Stěžovatel odkazuje na rozhodnutí Nejvyššího správního soudu č. j. 5 Azs 187/2004 - 49 ze dne 26. 4. 2004, kde se soud vyjadřoval k výkladu pojmu sociální skupina a taktéž na rozhodnutí č. j. 6 Azs 50/2003 - 89 ze dne 24. 2. 2004, kde se soud zabýval povinností správního orgánu zjistit faktické poměry v zemi původu žadatele o azyl. Dále stěžovatel uvádí, že v Izraeli upravuje uzavírání sňatků vyšší náboženský soudní orgán. Muslimky se nemohou provdat za muže jiného náboženského vyznání. Stěžovatel nesouhlasí se způsobem, jakým správní orgán posuzoval možnost návratu do země původu. Stěžovatel navrhuje napadený rozsudek krajského soudu zrušit a věc vrátit k dalšímu řízení.

Žalovaný se ke kasační stížnosti vyjádřil dne 1. 10. 2008. Popírá oprávněnost podané kasační stížnosti, odkazuje na správní spis a vydané rozhodnutí. Žalovaný shledal, že stěžovatel přicestoval do ČR dne 11. 11. 2007 s platným cestovním dokladem a přibližně týden byl ubytován v Praze v hotelu. Dne 17. 11. 2007 překročil nelegálně státní hranici do Německa, avšak byl vrácen zpět a dne 19. 11. 2007 mu bylo v ČR uloženo správní vyhoštění na dobu jednoho roku. Až poté požádal o mezinárodní ochranu. Správní orgán nezjistil žádné další objektivní okolnosti, které stěžovateli zjevně bránily v dřívějším podání žádosti o mezinárodní ochranu. Proto žalovaný aplikoval ustanovení § 16 odst. 2 zákona o azylu, aniž by měl povinnost se zabývat případem stěžovatele z pohledu § 12 či § 14 zákona o azylu. Žalovaný odkazuje na rozsudek NSS sp. zn. 5 Azs 297/2004 ze dne 24. 2. 2005. Námitku stěžovatele ohledně pronásledování z důvodu příslušnosti k sociální skupině považuje žalovaný za nedůvodnou. Navrhuje kasační stížnost jako nedůvodnou zamítnout.

Ze spisového materiálu Nejvyšší správní soud zjistil, že dne 21. 11. 2007 podal stěžovatel žádost o udělení mezinárodní ochrany, v níž uvedl, že je státním příslušníkem Izraele a židovského vyznání. V únoru 2002 odjel pracovat do Ruska. V březnu 2007 uzavřel civilní sňatek s muslimkou. Sděлил, že příbuzní manželky s jejím sňatkem s židem nesouhlasili. On sám manželství tajil, poněvadž by ztratil práci i bydlení. Manželka dále bydlela v Dagestánu a občas ho navštěvovala v Moskvě. V dubnu 2007 obdržel výhrůžnou SMS a v létě 2007 mu švagr vyřídil varovný vzkaz. Na přelomu srpna a září 2007 ho nedaleko domu oslovil vousatý muž a pohrozil mu s tím, že je to poslední varování. To vše kvůli manželství s muslimkou. V září 2007 přijela manželka nečekaně do Moskvy se zprávou, že jí hrozí nebezpečí. Vypověděl, že s žádostí o pomoc se nikam neobracel, poněvadž byl před takovým postupem varován. Rovněž nevyužil možnosti návratu do Izraele, jelikož považoval za nemožné soužití muslimky a Žida na jeho území. Rozhodl se proto vycestovat z Ruska. V listopadu 2007 přiletěl do ČR a po týdenním pobytu v hotelu s manželkou se snažili dostat za příbuznými do Německa. Poté byl vrácen a bylo mu uloženo správní vyhoštění. Žalovaný po provedeném řízení v odůvodnění rozhodnutí konstatoval, že „bylo objasněno, že důvodem podání žádosti o udělení mezinárodní ochrany výše jmenovaného byly obavy z možných potíží s náboženskými extremisty v Rusku a snaha se vyhnout se vstupem do řízení o MO nepříznivému důsledku vyplývajícímu ze správního vyhoštění.“ Žalovaný poté aplikoval § 16 odst. 2 zákona o azylu a žádost stěžovatele jako zjevně nedůvodnou zamítl. Stěžovatel brojil proti tomuto rozhodnutí žalovaného žalobou ke krajskému soudu, ve které namítal, že žalovaný nezjistil řádně a úplně skutkový stav věci a dále tvrdil, že splňuje podmínky pro udělení azylu podle § 12 zákona o azylu. Žalovaný dle stěžovatele

nezkoumal informace o zemi původu a taktéž nedostatečně odůvodnil zjevnou nedůvodnost žádosti podle § 16 odst. 2 zákona o azylu. Žalovaný měl dle stěžovatele skutkový stav přezkoumat z toho pohledu, zda stěžovateli nehrozí vážná újma podle § 14a zákona o azylu. Stěžovatel dále v žalobě namítal, že se svou manželkou hledal místo, kde by mohli svobodně žít. Nebylo možné, aby žili v páru v Rusku či Izraeli, neboť stěžovatel je žid a manželka je muslimka. Stěžovatel se svou manželkou nemohli svobodně chodit do divadla, sňatek museli tajit, aby neměli potíže se zaměstnáním. Bylo jim vyhrožováno, přičemž intenzita vyhrožování dosahovala dle stěžovatele úrovně pronásledování. Proto se rozhodli požádat o poskytnutí mezinárodní ochrany v Evropské unii. Krajský soud žalobu zamítl, když dospěl k závěru, že stěžovatel podal žádost o mezinárodní ochranu až v momentu, kdy mu bylo uděleno správní vyhoštění, ačkoli o tuto mohl požádat dříve a byly tak naplněny podmínky pro aplikaci § 16 odst. 2 zákona o azylu. K námitkám stěžovatele ohledně nedostatečného odůvodnění zjevné nedůvodnosti žádosti o poskytnutí mezinárodní ochrany krajský soud uvedl, že žalovaný se svědomitě a odpovědně zabýval žádostí stěžovatele a vycházel ze spolehlivě zjištěného skutkového stavu. Proti rozsudku podal stěžovatel kasační stížnost.

Nejvyšší správní soud nejprve přezkoumal formální náležitosti kasační stížnosti a konstatoval, že kasační stížnost byla podána včas, neboť byla podána ve lhůtě dvou týdnů od doručení napadeného rozsudku (§ 106 odst. 2 s. ř. s.), byla podána osobou oprávněnou (§ 102 s. ř. s.) a stěžovatel je zastoupen advokátem (§ 105 odst. 2 s. ř. s.).

Po konstatování přípustnosti kasační stížnosti se Nejvyšší správní soud ve smyslu § 104a s. ř. s. dále zabýval otázkou, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele. O přijatelnou kasační stížnost se podle usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39, publikovaného pod č. 933/2006 Sb. NSS, jedná v následujících typových případech: (1) kasační stížnost vznáší ne plně prejedikovanou právní otázku; (2) kasační stížnost obsahuje právní otázku, která je dosavadní judikaturou řešena rozdílně; (3) je potřeba učinit judikatorní odklon; (4) pokud bylo v napadeném rozhodnutí krajského soudu shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotně-právního postavení stěžovatele.

Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost stěžovatele je přijatelná, a to z následujících důvodů. Krajský soud nehodnotil stěžovatelem uváděné důvody podání žádosti o poskytnutí mezinárodní ochrany, ani se vůbec nevypořádal s námitkou stěžovatele směřující proti neudělení doplňkové ochrany, čímž se dopustil zásadního pochybení, které mohlo mít dopad do hmotně-právního postavení stěžovatele (čtvrtý důvod přijatelnosti).

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadené rozhodnutí krajského soudu v rozsahu vymezeném v § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s. a shledal kasační stížnost důvodnou.

Stěžovatel jak v žalobě, tak v kasační stížnosti brojil proti nesprávné aplikaci § 16 odst. 2 zákona o azylu, když žalovaný žádost o poskytnutí mezinárodní ochrany shledal účelovou, podanou s cílem vyhnout se hrozícímu vyhoštění. Dále namítal, že žalovaný neposuzoval skutečné důvody, pro které stěžovatel podal žádost o poskytnutí mezinárodní ochrany ve smyslu § 12 zákona o azylu a taktéž neposuzoval možnosti udělení doplňkové ochrany podle § 14a zákona o azylu. Krajský soud posouzení doplňkové ochrany podle § 14a zcela opominul. Již sama tato skutečnost představuje bez dalšího důvod pro zrušení rozsudku krajského soudu, neboť způsobuje nepřezkoumatelnost rozsudku pro nedostatek důvodů rozhodnutí ve smyslu § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.

Námítku stěžovatele ohledně nedostatečného odůvodnění zjevné nedůvodnosti žádosti stěžovatele, tedy nepřezkoumatelnosti rozhodnutí žalovaného, krajský soud samostatně neposuzoval, pouze obecně konstatoval, že z odůvodnění rozhodnutí žalovaného vyplývá, jakými úvahami byl žalovaný veden při hodnocení důkazů, a že žalovaný posoudil žádost stěžovatele odpovědně a svědomitě. Závěry krajského soudu jsou i v této části odůvodnění rozsudku nepřezkoumatelné. Přesto, že stěžovatel v žalobě namítal, které důvody jej vedly k podání žádosti o poskytnutí mezinárodní ochrany, krajský soud se těmito nezabýval a pouze uvedl, že námítky nesprávného posouzení skutkového stavu věci vztahující se k důvodům udělení azylu nemohou obstát. Žalovaný žádost stěžovatele o udělení mezinárodní ochrany dne 25. 11. 2007 zamítl jako zjevně nedůvodnou podle § 16 odst. 2 zákona č. 325/1999 Sb. a v odůvodnění rozhodnutí konstatoval, že „v průběhu správního řízení bylo objasněno, že důvodem podání žádosti o udělení mezinárodní ochrany byly obavy z možných potíží s náboženskými extremisty v Rusku a snaha vyhnout se vstupem do řízení o mezinárodní ochranu nepříznivému důsledku vyplývajícimu ze správního vyhoštění.“ Z výše uvedeného závěru je zřejmé, že žalovaný situaci stěžovatele zhodnotil tak, že důvodem podání žádosti o mezinárodní ochranu nebyla pouze snaha vyhnout se hrozícímu vyhoštění, ale taktéž potíže z náboženskými extremisty v Rusku, přičemž tyto důvody v rozhodnutí nezhodnotil. Z rozhodnutí žalovaného a z celého správního spisu vyplývá, že stěžovatel je státním příslušníkem Státu Izrael, což také stěžovatel ve správním řízení tvrdil a zřejmě i doložil pasem vystaveným tímto státem (ve správním spisu se nachází fotokopie části jím předloženého pasu). Z Izraele odešel stěžovatel, podle vlastního tvrzení, v roce 2002 do Ruské federace za práci a tam se zdržoval do listopadu 2007. Poté odešel do České republiky (dne 11. 11. 2007 přiletěl letadlem do Pardubic, rozhodnutím Policie České republiky, Oblastním ředitelstvím služby cizinecké a pohraniční policie, Odboru pátrání a kontroly pobytu, Ústí nad Labem, Masarykova 27, ze dne 19. 11. 2007, č. j. SCPP-516-/UL-OPK-UL-SV-25-2007 bylo stěžovateli uloženo správní vyhoštění). Dne 21. 11. 2007 podal stěžovatel žádost o udělení mezinárodní ochrany a ve správním řízení tvrdil, že se v březnu 2007 oženil s muslimkou, přičemž už po jejich seznámení a poté po uzavření civilního sňatku bylo jemu i jí vyhrožováno pro jejich rozdílné náboženství, což považoval za vyhrožování a proto z Ruské federace odjel a v České republice požádal o udělení mezinárodní ochrany. Podle § 12 zákona o azylu azyl se cizinci udělí, bude-li v řízení o udělení mezinárodní ochrany zjištěno, že cizinec a) je pronásledován za uplatňování politických práv a svobod, nebo b) má odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, pohlaví, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má, nebo, v případě že je osobou bez státního občanství, ve státě jeho posledního trvalého bydliště. Podle obsahu správního spisu stěžovatel uplatňoval důvody udělení mezinárodní ochrany podle § 12 písm. b) zákona o azylu. Strach z pronásledování z důvodu soužití s ženou rozdílného náboženství však tvrdil na základě svých zkušeností a zkušeností své manželky nikoliv ve státě, jehož občanství má, tedy Izraele, ale státu jiného, jak sám uvádí Ruska, tedy Ruské federace. Je však skutečností, že tvrdil, že se obává o život v případě návratu jak do Ruska, tak do Izraele, a to ze stejných důvodů, protože, podle něj, není možné soužití s manželkou ani v jednom z uvedených států, v obou mu hrozí nebezpečí ztráty života. Žalovaný žádost stěžovatele o udělení mezinárodní ochrany zamítl jako zjevně nedůvodnou podle § 16 odst. 2 zákona o azylu, protože, podle něj, z postupu žadatele bylo patrné, že ji podal s cílem vyhnout se hrozícímu vyhoštění, a proto se důvody žádosti o udělení mezinárodní ochrany uvedenými stěžovatelem, nezabýval. Nezkoumal tak ani zda stěžovatel skutečně uzavřel manželství s ženou muslimského vyznání, když stěžovatel tuto skutečnost ve správním řízení tvrdil, žádným dokladem ji však neprokazoval. Podle obsahu správního spisu stěžovatel uváděl, že jeho manželkou je F. G., narozená X v Uzbekistánu. V případě prokázání manželství s ní by rozhodování o žádosti stěžovatele o udělení mezinárodní ochrany mohlo ovlivnit i to, zda by jí byla udělena mezinárodní ochrana (tedy v případě, pokud by nebylo prokázáno, že sám návrh na její udělení podal pouze s cílem vyhnout se hrozícímu správnímu vyhoštění). Z rozhodovací činnosti je Nejvyššímu

správním soudu známo, že žádost F. G. o udělení mezinárodní ochrany žalovaný rovněž zamítl jako zjevně nedůvodnou podle § 16 odst. 2 zákona o azylu. Nejvyšší správní soud o její kasační stížnosti proti rozhodnutí krajského soudu rozhodoval pod sp. zn. 5 Azs 96/2008.

V této souvislosti Nejvyšší správní soud odkazuje na své rozhodnutí č. j. 5 Azs 24/2008 - 48 ze dne 15. 8. 2008, dle kterého „*použití § 16 odst. 2 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, vykládaného v souladu s čl. 13 a 18 směrnice Rady 2004/83/ES a čl. 23 odst. 4 písm. i) a j) směrnice Rady 2005/85/ES vyžaduje třístupňový test: 1) zda brozí stěžovateli vyhoštění, vydání nebo předání k trestnímu stíhání do ciziny; 2) zda mohl žadatel požádat o udělení mezinárodní ochrany dříve; a 3) zda je z postupu žadatele patrné, že žádost o mezinárodní ochranu podal „pouze“ s cílem vyhnout se tomuto brozícímu vyhoštění, vydání nebo předání k trestnímu stíhání do ciziny. Tyto tři podmínky musí být splněny kumulativně; v případě nesplnění byť jedné z nich nelze § 16 odst. 2 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, aplikovat.“*

V citovaném rozhodnutí dále Nejvyšší správní soud dospěl k níže uvedeným závěrům:

„Lze tedy uzavřít, že z čl. 13 a 18 kvalifikační směrnice ve spojení s čl. 23 odst. 4 písm. i) a j) procedurální směrnice vyplývá, že žádost o mezinárodní ochranu lze posoudit jako zjevně nedůvodnou, pokud žadatel podává žádost „pouze“ proto, aby pozdržel nebo zmařil výkon dřívějšího anebo blížícího se rozhodnutí, které by vedlo k jeho vyhoštění, přičemž podání žádosti po obdržení rozhodnutí o správním vyhoštění a priori nevylučuje, že mu bude udělen azyl nebo doplňková ochrana, pokud mu brozí pronásledování z azylově relevantních důvodů, resp. skutečné nebezpečí vážné újmy pro účely doplňkové ochrany...“

...Ustanovení § 16 odst. 2 zákona o azylu je nutné vykládat tak, že jako zjevně nedůvodná se zamítne i žádost o udělení mezinárodní ochrany, je-li z postupu žadatele patrné, že ji podal [POUZE] s cílem vyhnout se brozícímu vyhoštění, vydání nebo předání k trestnímu stíhání do ciziny, ačkoliv mohl požádat o udělení mezinárodní ochrany dříve, a pokud žadatel neprokáže opak“. Jen takový výklad je v souladu s čl. 13 a 18 kvalifikační směrnice ve spojení s čl. 23 odst. 4 písm. i) a j) procedurální směrnice. Tento výklad ostatně odpovídá i dalším důvodům pro posouzení žádosti jako zjevně nedůvodné [§ 16 odst. 1 písm. a): „[žadatel] uvádí POUZE ekonomické důvody“ či § 16 odst. 1 písm. c): „[žadatel] žádá o udělení mezinárodní ochrany POUZE proto, aby unikl situaci všeobecné nouze“]. Vložení slůvka „pouze“ nic nemění na tom, že podání žádosti o mezinárodní ochranu až v případě brozícího vyhoštění je ve valné většině případů účelové (k tomu viz skutkový stav ve většině výše uvedených dosavadních rozhodnutích Nejvyššího správního soudu). Nicméně pokud žadatel přesvědčivě prokáže, že mu brozí v zemi původu pronásledování z azylově relevantních důvodů nebo skutečné nebezpečí vážné újmy, je žalovaný povinen se zabývat i jeho tvrzeními podle § 12 a § 14a zákona o azylu, a případně azyl či doplňkovou ochranu udělit...“

Ve smyslu výše uvedených zásad je nutno postupovat i v projednávané věci. Pokud žalovaný zcela opomenul posoudit tvrzené důvody ohledně pronásledování stěžovatele, zatížil svoje rozhodnutí vadou, která mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí ve věci samé. Pro tuto vadu měl již krajský soud rozhodnutí žalovaného zrušit; pokud tak neučinil, zatížil své rozhodnutí vadou ve smyslu § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s.

Z důvodů výše uvedených proto také kasačnímu soudu nezbylo, než rozhodnutí krajského soudu zrušit a vrátit mu k dalšímu řízení (§ 110 s. ř. s.). V dalším řízení se krajský soud zaměří na nápravu vytýkaného pochybení, přitom volba prostředků bude záviset na úvaze soudu s ohledem na další vývoj procesní situace.

V novém rozhodnutí rozhodne krajský soud i o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti (§ 110 odst. 2 s. ř. s.).

P o u č e n í : Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3, § 120 s. ř. s.).

V Brně dne 19. prosince 2008

JUDr. Ludmila Valentová
předsedkyně senátu